

Intervju z Marjeto Naglič, zborovodkinjo Grudnovih Šmikel

7. julij 2011, Spodnji Brnik

Foto: Jana Jocif

Ste v pripravi na Oglej. Za kaj gre?

Še eno tekmovanje?

Ne, gre za gostovanje. Povabil nas je Matjaž Šček, zborovodja moškega pevskega zbora Claudio Monteverdi Choir s sedežem v Rudi v Furlaniji - Julijski krajini, blizu Ogleja. Zbor v juliju in septembru organizira festival, na katerega povabijo po en evropski zbor. Letos smo bile vabila deležne Grudnove Šmikle, ki bomo z njimi izvedle dva koncerta, enega v Vidmu, drugega v Pordenonu.

In kakšen program boste izvedle?

Želeli so sakralni program.

Pa je vaš program že izdelan?

Ja. V poletnem času je nemogoče izdelati nov program, tudi zasedba je v času dopustov problem. Pele bomo Gallusa, seveda. Nikakor ne smemo izpustiti Čopija in še nekaj iz sakralnega programa, ki smo ga pele v preteklosti: Palestrino, Mendelssohna, Duruffléja, Strohbacha ...

Trenutno najbolj odmeven je vaš uspeh v Talinu, kjer ste osvojile prvo nagrado v kategoriji sodobna glasba in najvišje število doseženih točk med vsemi zbori na tekmovanju ter drugo nagrado v kategoriji ženski zbori. Za kakšno tekmovanje je šlo?

V Talinu bionalno organizirajo mednarodno zborovsko tekmovanje. Nanj se lahko prijavijo amaterski zbori različnih vrst (moški, ženski, mešani, mladinski, otroški in komorne zasedbe), ki tekmujejo v različnih kategorijah. Vsaka vrsta zbora ima svojo kategorijo, poleg te pa lahko sodelujejo v dodatnih različnih kategorijah, ki so osredotočene na posamezna obdobja in stile: renesansa in barok ter sodobna glasba.

V Vidmu. Foto: arhiv Grudnovih Šmikel

Kako ste do Talina sploh prišle?

Vrata v Talin so povabila. Da zbor pošlje posnetke in ga sprejmejo na tekmovanje zgolj na podlagi posnetkov, je v Talinu nemogoče. Prednost pri izbiri na tekmovanje imajo zbori, ki jih člani organizacijskega odbora že poznajo. Šmikle smo povabilo na tekmovanje v Talin dobile na državnem tekmovanju v Mariboru, kjer je bil eden od žirantov član Estonskega zborovskega združenja. Aprila leta 2010 smo se prvič udeležile državnega tekmovanja Naša pesem (pojasni, da ima Maribor na dve leti državno tekmovanje in na dve leti vmes mednarodno tekmovanje), kjer smo estonskega žiranta prepričale z Lebičevo Zimo. Na podelitvi smo prav iz njegovih rok prejele posebno nagrado za izvedbo sodobne slovenske skladbe, ki je nastala po letu 1980. In ob izročitvi mi ni čestital s: "Congratulations!", ampak je rekel: "Zima!" (prešeren smeh). Kasneje me je ustavil na poti iz dvorane, mi izročil vizitko in me spodbudil, naj se prijavimo na tekmovanje v Talinu. Rok prijave je bil konec novembra. Torej smo imele sedem mesecev časa, da se odločimo.

Odločitev pa ni bila čisto enostavna!?

Res ne, in sicer iz dveh razlogov. Istočasno, kot je bil predviden čas tekmovanja v Talinu, je bilo predvideno mednarodno tekmovanje v Mariboru. Drug problem pa so bila finančna sredstva. Za Maribor

bi potrebovale le nekaj sto evrov, za Talin pa skoraj deset tisoč. Ker povabilo v Talin še ni zagotovilo, da bomo tja tudi sprejete, želele pa smo se udeležiti vsaj enega, smo se prijavile na obe tekmovanji. Ko smo dobile odgovor obeh organizatorjev, da smo sprejete, pa se je bilo treba odločiti. Sklicale smo krizni sestanek. Za Talin smo po naših izračunih potrebovale deset tisoč evrov. Znesek, ki ga Šmikle niti pomotoma nismo imele. Vprašanje je bilo, ali smo zmožne zbrati tako vsoto ali gremo raje kar v Maribor.

In zakaj ste se odločile za Talin?

Za odločitev smo imele mesec dni časa. Na kriznem sestanku smo ugotovile, da večina želi v Talin. Katarina, matica, je rekla: "To bomo pa že, a ne." In odločitev je padla: Talin!! Sledila je akcija "Šmikla varču-

Aarne Saluveer povabi Grudnove Šmikle v Talin. Foto: Jana Jocif

je". in začele smo z zbiranjem potrebnega denarja. Odposlale smo več sto prošenj. Sredstva, ki smo jih že imele, in sredstva, pridobljena s strani sponzorjev, so nam na koncu omogočila odhod v Talin.

Kaj pa program?

Ste program imele že kar naštudiran?

V decembru smo imele še božični koncert, v januarju še dva koncerta, tako da smo se programa za Talin zares lotile v začetku februarja. Tretjino programa smo imele že izdelanega, vsaj večina pevk, z izjemo deklet, ki so se nam pridružila za Talin. Ta so morala naštudirati celoten program. V februarju smo morale kar zagristi, ker dobra dva meseca časa za pripravo na tako tekmovanje ni veliko. Dokazale smo, da če je volja, je tudi pot. Rednim vajam smo dodale še dodatne termine in nekaj delovnih sobot. Seveda ne želim izkoriščati dejstva, da se v kratkem času lahko veliko naredi, ne želim, da to postane naš način dela, ker na tak način dodatna dejavnost, kar amaterski zbor je, postane izredno stresna. Šmikle niso edina dejavnost niti deklet niti mene. Zaveda-

mo pa se, da če želimo doseči določen cilj, moramo zanj tudi delati. Veseli me, da so priprave potekale v delovnem vzdušju, brez nejevolje, na vajah je bilo čutiti pripravljenost in predanost. Znale smo se usmeriti, osredotočiti na to, da bomo kar najbolje izvedle skladbe in se predstavile, kakor najbolje zmoremo.

Nastopile ste tudi na tekmovanju za veliko nagrado (grand prix)?

Na tekmovanju, kot ga organizirajo v Talinu, zbori tekmujejo v posameznih kategorijah. Ob zaključku tekmovanja pa se še enkrat (s popolnoma novim programom!) predstavi prvih šest po točkah najvišje uvrščenih zborov iz vseh kategorij. Šmikle smo se zavedale, da gremo na zborovsko tekmovanje visoke kakovostne ravni in tudi pomanjkljivosti, ki jih moramo v svojih izvedbah še odpraviti, zato sama uvrstitve v grand prix nisem pričakovala, česar pa ne morem trditi za ostale Šmikle (smeh!). Zavedala sem se namreč, da ima žirija pred seboj notni zapis in vsaka napaka pomeni odbitek točk. Na srečo meri-

Pred dvorano v Talinu. Foto: arhiv Grudnovih Šmikel

lo ocenjevanja nekega zbora niso samo note, ampak zbor kljub napakam lahko prepriča z zvokom, interpretacijo, s prepričljivo izvedbo. To slednje nam je na odru zares dobro uspelo, kar je prepričalo tudi žirante v Talinu, in so nas v kategoriji sodobna glasba ocenili s 94,1 točk od 100. Oba nastopa, v kategoriji ženski zbori in v kategoriji sodobna glasba, sta nam odlično uspela in odprla vrata v tekmovanje za veliko nagrado. Za odličen nastop v grand prixu pa nam je enostavno zmanjkalo časa, saj smo v grand prixu nastopile le dve uri po nastopu v kategoriji sodobna glasba.

Kako sploh poteka ocenjevanje na tekmovanjih?

Ko se odločiš za nastop na tekmovanju, se moraš zavedati meril ocenjevanja zborovskega petja. Ta so dosledno izvajanje notnega zapisa, stilu primerna izvedba skladbe (tudi zborovsko petje ima stilne značilnosti: renesansa mora zveneti drugače kot romantika), interpretacija vsebine skladbe in sam celostni nastop zbora, kar pomeni od prihoda na oder, stika s publiko do odhoda z odra. Eden od slovenskih žirantov, Stojan Kuret, mi je v pogovoru razkril, da po njegovem zbor pride na oder s stotimi točkami in vse, kar stori do odhoda, šteje, koliko mu jih ostane. Na večini kakovostnejših tekmovanjih je ocenjevalcev pet, izmed katerih je eden predsedujoči. Ocenjevanje je subjektivna stvar vsakega posameznika in pozornost, ki jo vsak nameni posameznemu merilu, je zato različna. Naloga predsednika in vseh je, da na koncu določijo oceno, s katero se lahko več ali manj vsi v žiriji strinjajo.

Pa so se merila ocenjevanja z leti spreminjala?

Menim, da sama merila ne, je pa zvok zbora tisto, kar se spreminja. V nekem obdobju je zbor namreč zvenel drugače, kot zveni danes. Kako zveni, je odvisno od načina petja, postavitve glasov in podobno. Tudi zato se na tekmovanjih pogosto določa program iz zborovsko treh zelo različnih obdobji: renesanse, romantike in sodobne glasbe (glasba napisana v 20.

stoletju do danes). S tem namreč zbor lahko pokaže vso stilno raznovrstnost, ki jo premore.

Kakšna zborovska tekmovanja obstajajo?

Predvsem obstajajo tekmovanja za amaterske in profesionalne zборе, na katerih lahko nastopajo tudi amaterski zbori, ne gre pa obratno. Potem pa so med amaterskimi zbori tekmovanja, na katerih nastopajo samo otroški in mladinski zbori, samo odrasli ... Ne nazadnje so tu še različne kakovostne ravni tekmovanj.

Kako izbiraš tekmovalni program? Po skladateljih, po abecedi, po letnih časih ... Kako iz te raznolikosti obdobji, stilov, vsebin izbereš skladbo, skladbe? Ali greš do vedeževalke z žirantsko zasedbo in pogleda v karte in svetuje?

Tisti po abecedi vedno vžge, če gre za ljudski program (smeh!). Tako se izognemo problemu "eno znamo, kero bomo". Žiranti so tako muhasti, da jih niti vedeževalke ne preberejo (še več smeha). (Nato pa resno:) Na žirante ne gledaš, ker niti ne veš, kdo bo tam. Če gre za tekmovanje, imaš veliko stvari že določenih: obdobje, obvezno skladbo, ki jo določi organizator tekmovanja, priredbo ljudske skladbe z območja, od koder zbor prihaja ... In na primer v Talinu, kjer smo tekmovali v kategoriji sodobna glasba, sem lahko izbirala samo med skladatelji, rojenimi v 20. stoletju, ki so skladbe ustvarili po letu 1950.

Tekmovanja sama, kot si rekla, do velike mere določajo program, s katerim boste tam nastopile. Vendar pa določeno izbiro zborovodja vseeno ima. Je lahko izbira skladb, programa za določeno tekmovanje, za zbor usodna v smislu uspeha oziroma neuspeha?

Uh, lahko, seveda. Pravilna izbira programa za tekmovanje je ključnega pomena.

Pa imaš kot zborovodkinja tiste instrumente, talent, intuicijo, občutek, da ne narediš usodne napake?

Sem se morala priučiti. Ne vem, morda je to neka-
terim kar dano, ne vem za druge zborovodje. Zase
vem, da sem se morala priučiti. Dobro je, če imaš
koga, ki z njim lahko enostavno debatiraš o pro-
gramu.

**Še vedno pa moraš izbrati ti. Kako to narediš?
Zakaj na primer si kot sodobnega skladatelja,
ki ste ga Šmikle izvajale, izbrala Lebiča?**

So skladatelji, ki želijo pisati sodobno – moderno
skladbo, in so skladatelji, ki enostavno napišejo to,
kar morajo, to, kar sedanji svet govori skozi njih.
Skladbe Lojzeta Lebiča meni govorijo od včeraj
skozi danes za jutri. Nagovori me. Nekatere skladbe
te enostavno najdejo ali jih kje slišiš in so ti všeč.
Potem si vsak zborovodja, ki hoče delati z zborom,
mora ustvarjati svojo notno zbirko. To pa dobi na
različnih seminarjih, sodelovanjih z različnimi
zborovodji, skladatelji in ne nazadnje je marsikaj
dostopno tudi na spletu, če ne zastonj, pa preko
založb. Zelo dobrodošlo je, če se lahko z nekom po-
govarjaš o skladbah in o vsebini skladb. Sogovor-
nico sem našla v sami zasedbi. Svoj glasbeni talent
je zelo kmalu in hitro razvijala Urška, zato sva se
o skladbah, ki smo jih pele pri Šmiklah, velikokrat
pogovarjali. Imam pa tudi srečo, da so naši sklada-
telji – kot tudi skladatelji drugod – dostopni ljudje,
pripravljene sodelovati z zborovodjo in tudi, da v
slovenskem zborovskem svetu osebno poznam iz-
jemne glasbenike: Ambroža Čopija, Stojana Kureta,
Matjaža Ščeka, Sebastjana Vrhovnika ... Strokovno
so mi zelo veliko pomagali; ker sem po izobrazbi

glasbeni pedagog in ne dirigent, sem se iz razgovo-
rov z njimi izredno veliko naučila. Osnovna pri iz-
biri je raznovrstnost, tako stilna kot kompozicijska
in vsebinska.

**Na koncu koncev se moraš zanesti predvsem
sama nase in na svoje občutke?**

Ja ... pa vendar ne samo na to. Ne morem se ozirati
samo na svoje občutke, ker bi potem izbirala samo
po svojem okusu. Fino je, da smo zasedba, ki si upa
marsikaj. Ne ustrašimo se zahtevnih in neznanih
skladb. Ker sama čutim odgovornost do slovenske
ustvarjalnosti, se vse pogosteje lotevamo skladb
slovenskih skladateljev: Ambroža Čopija, Lojzeta
Lebiča, Damijana Močnika ... Je pa problem izbire v
tem, da prav pogosto do sedaj slovenski skladatelji
niso pisali za ženske zборе. Tudi sicer je literature
za ženske zборе relativno najmanj, če jo primerjamo
z moškimi in mešanimi. To je zgodovinsko po-
gojeno, kajti do romantike so bili predvsem moški
in mešani zbori, ženski so bili redki. Dejstvo, da je
trenutno v slovenskem prostoru veliko kakovostnih
ženskih zborov, vpliva na to, da nastaja vedno več
skladb tudi za ženske zборе. Mojca Prus ima nekaj
novitet za ženske zборе kot tudi Katarina Pustinek,
Nana Forte in drugi. Ambrož Čopi, ki je tudi sam
vodil ženski zbor, je ustvaril skladbe za svoj zbor,
prav tako tudi Damijan Močnik za zbor iz Cerkelj;
Lojze Lebič je za ženske zборе začel pisati tudi zaradi
Carmine Slovenice. S takšno povečano aktivnostjo
ženskih zborov se povečuje tudi število skladateljev,
ki pišejo za ženske zборе.

Sogovornica Urška Bernik. Foto: Jana Jocif

Od leve proti desni: Marjeta Naglič, Damjan Močnik in
Andreja Martinjak, zborovodje treh gorenjskih zborov.
Foto: Jana Jocif

Torej so sodobni slovenski skladatelji pogosto pisali za čisto določen zbor, zasedbo?

Največkrat.

Pa imate tudi Šmikle svojega skladatelja?

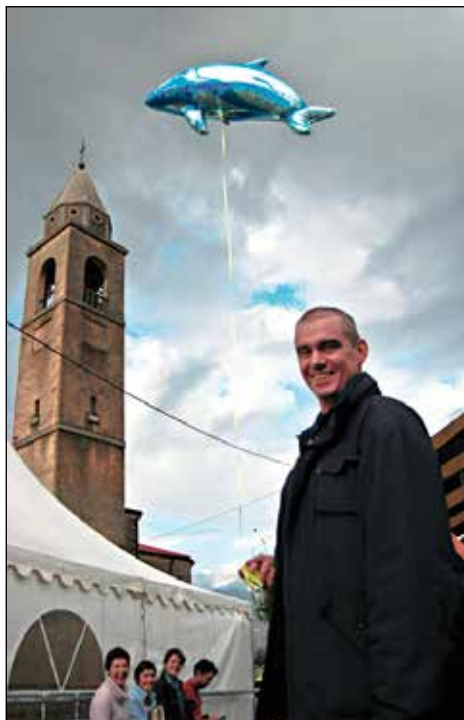
Imamo nekaj v delu pri Mojci Prusovi. Ambrož Čopi še ni pisal skladbe prav za nas, vendar so nam tako njegove priredbe kot avtorske skladbe zelo pisane na dušo in jih rade izvajamo. Ravno tako Lebič. Gotovo je prav Lebičeva Zima ena najboljših in najbolj učinkovitih skladb. Želela bi si še več takšnih skladb. Pa počakajmo.

Je pevkam za motivacijo pomemben program, ki ga študirate? Ali igrajo tukaj neko vlogo glasbeni okusi pevk? Da jim je nekaj bolj ali manj všečno in je temu primerna tudi zagnanost za delo?

To je tako relativno. Recimo, imamo "borbe", ko pri- nesem novo skladbo, ker jo nekatere "zagrabijo" ta- koj, drugim pa ni všeč, niti takrat ne, ko jo že znamo. In ko jo nekajkrat zapojemo, rečejo, da je dovolj. Skratka, ne samo da so punce med seboj različne po značaju, interesih itd., ampak je tudi njihov glasbeni okus vsaksebi. Prav zato je moja naloga, da izbiram zelo raznolik, raznovrsten program, da vsaka najde užitek v svoji zvrsti ali v pesmih, ki jih najlažje pono- tranji. In po drugi strani, ker so skladbe različne, ker gre za spekter zvrsti, ker so skladbe po kompozicij- skem stilu različne, po zgodovinskih obdobjih raz- lične, s tem odpiram oziroma vse skupaj odpiramo "širok" pogled, zbor pridobiva "odprtost" za novosti,

S Stojanom Kuretom. Foto: Jana Jocif

Matjaž Šček. Foto: Jana Jocif

S Sebastjanom Vrhovnikom. Foto: Jana Jocif

Od leve proti desni: Nana Forte, Marjeta Naglič in Mojca Prus. Foto: Jana Jocif

za drugačnost. Drugače povedano: dober izvajalec in tudi dober poslušalec je tisti, ki se zna spoprijeti z raznolikostjo. Saj smo tudi ljudje boljši, če znamo sprejemati različnost in raznovrstnost.

Torej ti nočeš biti zborovodkinja zboru, ki bo pel samo romantiko.

Nikakor ne. Predvsem hočem, da izvajamo skladbe, s katerimi lahko nekaj povemo, da se znamo živeti vanje in prenesti vsebino. Torej da najprej najdemo tisto, kar skladba nosi v sebi, da nato znamo to tudi izraziti, dati iz sebe in prenesti na poslušalce. Iz src v srca.

Ambrož Čopi. Foto: Jana Jocič

Tik pred nastopom je treba postoriti mnogo "drobnih" stvari, ena najpomembnejših je akustična vaja. Kaj zboru pomeni akustična vaja?

Akustična vaja pevcem da možnost, da se seznanijo s prostorom, v katerem bodo koncertirali. Ker je od akustike v prostoru odvisno, kako potuje zvok, je to za pevca nujna vaja. Že tako ali tako je za pevca šok, ko na akustični vaji pred prazno dvorano preizkusi in začuti, na kakšen način se zvok, ki ga proizvede, širi, potem pa je dvorana polna poslušalcev, spremeni se akustika pa še trema se prikrade. Z vsako vajo in z vsakim koncertom si pevec pridobi izkušnje in strah izgine (smeh).

In tik preden greste na oder, kaj naredite?

Smo športno zagnane in skoraj pritečemo na oder (smeh). Od Ohrida naprej se, preden gremo na oder, zberemo v krog, in kakor bi bile iz plemena Divje babe (veliko smeha!!), vzkliknemo besedo, ki nam kaj pomeni. Najprej je bila to "uokekala", besedilo vzeto iz Merkujeve ljudske Čarni kus. V Talinu smo imele "urrrrok", ker smo hotele skriviti glasbene

Uokekala. Foto: arhiv Grudnovih Šmikel

vilice žirantom (smeh). Žirantov je več vrst: so taki, ki dajo poudarek sami muziki, interpretaciji in za labilno intonacijo ne zbijejo dosti točk, drugi izključno sledijo notnemu zapisu, intonaciji in so tu bolj strogi. Najboljši so tisti, ki znajo upoštevati oboje. No, me smo si v Talinu zamislile žirante, ki jih bolj zanima vsebina kot intonacija. Smo res mal čarovnce (smeh).

Pa ti veš, kdo bo v komisiji?

Ne. Ko se prijaviš, veš samo, kdo je v organizacijskem odboru, ne veš pa, kdo so žiranti.

Koliko bi spremenilo zadeve, če bi vedela, kdo je v žiriji?

Meni popolnoma nič. Vedno naredim po svojem prepričanju in vedno dam prednost vsebini in interpretaciji. Obenem se popolnoma zavedam, da sta jasnost artikulacije in intonacija osnova, na kateri zgradiš ostalo. Naše načelo je, da damo na odru vse od sebe, da se osredotočimo na skladbo. Tekmovanja v tujini so nam vseh tudi zato, ker se je na pot treba odpraviti nekaj dni prej in imamo tiste dneve res

na voljo, da smo same s programom tekmovanja, se pripravimo in osredotočimo samo na to, zaradi česar smo tja prišle: nastopiti, povedati zgodbo in biti čim bolj prepričljive na odru. Tehnična izvedba skladbe je stvar vaj prej, mesece, leta prej. Kaj kdo vidi in sliši, kaj je za posameznega žiranta pomembno, je njihova stvar. V veliki meri so žiranti zborovodje ali skladatelji z mnogimi zborovodskimi izkušnjami in različnimi uspehi. Mnenja takšnih ljudi spoštujem in se od njih učim.

Ko že stojite na odru, vaša srca redko bijejo v ritmu skladbe, ki jo boste zapele. Ali znaš tak adrenalinski ritem umiriti na zelenega?

Hm. Odlično vprašanje. Brez ure je včasih nemogoče ugotoviti, kako dolga je ena sekunda. Ko si na odru, je utrip tvojega srca hitrejši kot normalno, zato je občutek, kako dolga je ena sekunda na odru, lahko varljiv. Pogosto se mi zgodi, da izvedemo neko skladbo na vaji v popolnoma drugačnem tempu kot potem na odru. Potrebovala sem veliko izkušenj, da sem se navadila odreagirati na akustiko, na zvok v prostoru in ob vsem tem še kontrolirati svoj utrip.

Ko spregovori tišina. Foto: Jana Jocif

Pa še vedno nisem prepričana, da jim ne bom naslednjič spet kakšno ušpičila, ampak Šmikle zdržijo in preživijo marsikaj (smeh).

Ali ste Šmikle že od samega začetka načrtovali, da se boste dokazovale na tekmovanjih?

Ne, Šmikle ne. Kar nekaj Sore je preteklo, da smo se odločile, da gremo na tekmovanje. Ohrid je bil šele leta 2009. Tekmovanja se mi zdijo zanimiva zato, ker je tekmovalnost v človeški naravi in veliko pevec zato na tekmovanju daje še nekaj več od sebe. Meni to ni ravno všeč, ker je vsak koncert toliko vreden kot tekmovanje, vendar tako je. Ocene na tekmovanjih vzamem zgolj kot informacijo o tem, kaj smo naredile in česa ne.

Nastop na državnem tekmovanju v Mariboru gotovo predstavlja neko prelomnico Grudnovim Šmiklam?

(Dolga odločno razmišljujoča tišina.)

Ali pač ne?

Ne! Po moje ne! Prelomnica je bila jeseni leta 2007. Zasedba se je takrat ustalila, tako se je dalo delati na daljši rok.

Vendar daješ Mariboru kar veliko težo?!

Ne težo! S Šmiklami sem želela v Maribor, ker ima dogodek v sebi neko posebno energijo, ki sem jo občutila že kot pevka pri Cantemusu, ko smo peli na tem odru. Ta občutek, to energijo sem želela občutiti s Šmiklami, želela sem, da jo občutijo tudi Šmikle same. V slovenskem zborovskem prostoru ima mariborska Naša pesem vsekakor neko težo in pomeni tisto "zunanjo" potrditev. Sama takšnih potrditev ne potrebujem. Za punce vem že od prve vaje naprej, da nosijo v sebi veliko sposobnosti, potenciala, zdrave kmečke pameti in vseh vrst inteligenc. Z zavzetostjo, delom, ogromno smeha in dobre volje dajejo meni na vajah, na koncertih pa še poslušalcem doživetja, ki so edina prava potrditev.

Vem, da si med drugim sodelovala tudi s skladateljem Lojzetom Lebičem. Je tako sodelovanje, skladatelja z zborovodkinjo, pomoč ali ovira pri izvajanju njegove skladbe? Ali ti odpira pogled ali te omejuje pri interpretaciji?

Meni zagotovo odpira pogled. Notni zapis obstaja že tisoč let, Gvido iz Arezza je bil prvi, ki je zapisal glasbo na način, kot je ustaljen danes. Notni zapis, ki pa ga uporabljajo skladatelji v 20. stoletju, se je korenito spremenil. Notnega zapisa ne sestavljajo le notna črtovja in note, ampak kopica znakov, za katere potrebujemo legendo oziroma so zelo dobrodošla dodatna pojasnila. Kaj pravzaprav notni zapis predstavlja, se sliši na tekmovanju, ko deset zborov izvede isto skladbo, a vsak na svoj način. Res je fenomen, da lahko iz enih not dobiš toliko različnih izvedb. Kar je seveda dokaz, da glasba niso note, ampak je "tisto vmes". Skladateljeva doživetja so izražena v njegovi skladbi; ko skladatelja poslušáš o svoji skladbi govoriti, se ti še bolj pokaže vse "tisto vmes". Najprej odkriješ skladbo, ko jo odkriješ, pa najdeš v njej tudi sebe. Tu se začne poustvarjalnost.

Notni zapis je torej nekaj svetega ali naj bi bil?

Je, notni zapis je sveta stvar. Zborovodja nima pravice spremeniti skladbe. Če jo spremeni, potem naj napiše svojo. Torej, če sem izbrala določeno skladbo, jo moram izvesti, kot je napisana. To je moja dolžnost. Zgodi pa se, da se zborovodja pomeni s skladateljem, največkrat v primeru, ko skladatelj ustvarja za določen zbor in zborovodjo. Takšna so-

Zborovodkinja o skladbi s skladateljem Lojzetom Lebičem. Foto: Jana Jocif

delovanja zborovodje in skladatelja so pogosta pri zaključevanju ustvarjalnega procesa. Takrat lahko pride do določenih sprememb tudi na predlog zborovodje.

S Šmiklami si od samega začetka. Ali je za zborovodjo pomembno, da pozna zbor od njegovega rojstva, ali je vseeno, če se mu pridruži sredi rasti in dela z njim naprej?

Najbrž je neka romantika v tem, da si z zborom od samega začetka, rojstva. Vendar to ne sme vplivati na delo zborovodje. Pomembno je, da zborovodja pozna kvalitete in pomanjkljivosti zbora ter da zbor razvija od tam naprej.

Kaj je delo zborovodkinje Grudnovih Šmikel?

Izberem program, pridem na vajo, skorepetiram program, se nasmejimo – ne nujno v tem vrstnem redu. Včasih se čakamo, da pridemo skupaj. Sicer pa izberem program, se ga naučimo, izdelamo, da je tak, da ga lahko delimo z drugimi.

Ali izbereš tudi koncerte in tekmovanja?

Ne, to mora biti stvar dogovora, je stvar vseh, od prve do zadnje Šmikle. Včasih se kateri zdi, da je vseeno, če manjka, "saj jih je dovolj", ampak temu ni tako. Vsaka šteje. Morda je to najbolj stresna stvar pri mojem amaterskozborovodskem delu, da včasih ne vem čisto točno, s kakšno zasedbo bomo pele. To mi dela sive lase. Vendar na to ne morem vplivati, odgovornosti se moram zavedati jaz kot tudi vsaka Šmikla posebej, zato se prilagodim situaciji, kakršno imam in poskušam narediti najboljše, kar je mogoče.

Koliko je zbor demokratična, hierarhična zasedba ...?

Eni so mnenja, da demokracije v zboru ni. Jaz menim, da je prav, da se skupaj odločimo, kaj in koliko hočemo delati, ne morem se jaz odločiti za druge in jim določati, kaj in kako. In glede na to voljo se potem odločim, kaj in kako bom delala. Ob vsem tem zelo, zelo skušam slišati, upoštevati vsako pose-

bej: tako skozi pogovor, med vrsticami, medtem ko delamo ... Nismo zbor, ki ima ozko določene usmeritve in se po njih brezpogojno dela, ker se tako ne da upoštevati vseh raznolikosti pevcev. Šmikle smo amaterski pevski zbor pevk z glasbeno izobrazbo in brez nje, z ogromno časa za Šmikle in z ravno toliko časa, da se še da delati. V zasedbi, ki je, skušam najti tisto, kar je hkrati dobro za razvoj in je zasedbi pogodno.

Ali ima zbor prvo violino, kot jo ima na primer orkester?

Organizirale smo se, ampak v organizacijskem smislu: imamo odlično, aktivno predsednico zbora, starosto, ki je Grudnova Šmikla od prvih vaj, Jero Habjan, ki se zelo dobro znajde, tudi ko je treba dati kakšno modro vzgojno priporočilo.

Kako izbereš solistko? Ima prednost šolan glas, pevka, ki študira solo petje?

Merilo je barva glasu glede na skladbo, torej kakršna barva se glede na skladbo pričakuje oziroma kakršen glas jaz slišim. Seveda tudi sposobnost pevke; če gre za solistično zahtevnejši solo, bom izbrala tisto, ki ga bo zmogla zapeti.

Šmikle ste amaterski zbor, pa vendar ima tudi šolane glasove, pevke, ki so študirale solopetje. Ali študij solopetja pevcu pripomore k boljšemu petju v zboru ali mu je ovira in ga omejuje? Ali študij solopetja in zborovsko petje gresta skupaj ali ne?

Predsednica Jera Habjan. Foto: Jana Jocič

Študij solopetja in zborovsko petje sta dve stvari, ki gresta skupaj, če si pevec tega sam želi. Ni pa za takšnega pevca vedno lahko. Zgodita se mu namreč dve šoli: prva je solopevska, ko se pevec lahko ukvarja samo s seboj in s svojim glasom, odkriva svoje telo. Petje je namreč čutenje, pevec svoj glas čuti, nato šele sliši. Zvok in interpretacijo si izbira sam. V zboru pevec s svojim glasom sooblikuje zvok zbora. Njegova pozornost se obrne tudi navzven, ne samo ali predvsem navznoter kot pri solopetju. Kako se takšen pevec znajde v zboru, pa je lahko odvisno od njega samega in od načina dela zborovodje.

Ali se človek rodi z določeno lego glasu?

Ne vemo, kaj se bo zgodilo v puberteti. Ni nujno, da bo fantič, ki pred puberteto krasno poje prvi (visoki) glas, tenorist. V kateri legi, visoki ali nizki, pevcu glas dobro zveni, določata dolžina in zadebeljenost glasilk, ki svojo končno obliko in velikost dobijo po puberteti.

Torej kar ti zraste, to imaš in tako lahko poješ? Ne moreš preko tega?

Ne moreš, ker je fizično določeno. Določenih nižin ne moreš doseči, če imaš kratke in tanjše glasilke oziroma določenih višin ne, če so glasilke odebeljene in dolge. S tehnikami petja se priučiš, da je razpon zvena tvojih glasilk čim večji. Če pogledamo "nepevce", ti najlažje in najboljše pojejo v govorni legi, ker jo tudi največ uporabljajo. In če bo pel višje, česar ni vajen, in ne bo uporabil trebušnih mišic, celega telesa, ker v vratu ne bo ohranil prožnih mišic, si bo mislil, da visoko ne more zapeti, kar pa sploh ni nujno.

Zborovodkinja na vaji. Foto: Jana Jocič

Ali so ljudje, ki nimajo pevskega posluha?

Človek se rodi z zmožnostmi, da posluh razvije. Nato je odvisno od tega, kaj se zgodi v predmutacijskem času, tja do 13. leta (do pubertete), ki je za petje, za razvoj pevskega posluha ključno obdobje.

Ali je možno, da si posluha ne moreš razviti?

Če zamudiš, če nisi bil pevsko aktiven do pubertete, so možnosti za razvoj manjše.

Kaj ti je največji izziv pri zborovodskem delu, kaj je najlepše?

Najlepše je doživeti skladbo, ko si pred zborom, daš intonacijo in vstopiš v neko zgodbo. Izziv je, da je vsaka izvedba čisto in resnično doživljiva.

Kako zborovodja doseže, da pevci brezpogojno sledijo roki? Pri odraslih je to pričakovati, pri otrocih pa ne vedno?

Zdi se mi, da je pri otrocih in amaterskih zborih enako. Zborovodja to doseže z načinom dela. Če vse vaje korepetiraš sede za klavirjem in ne stopiš pred pevce ter prednje stopiš šele na koncertu, potem ne bodo nujno razumeli tvojih gibov. V veliki večini je tako, da se zborovodja skupaj z zborom nauči skladbo. Na koncertu ni demokracije, zborovodja mora prevzeti skladbo v svoje roke. Zborovodju, ki zborovodsko tehniko obvlada, je roka sredstvo, s katero pevce sprejme v svojo dlan in jih vodi skozi skladbo.

In ko gledam Šmikle na nastopu, ste vse skupaj eno: kar počneš ti in kar Šmikle pojejo – gre za isto "zgodbo". Kako se to spoji v eno?

Po uspehu v Talinu sem prejela čestitko, na kateri je pisalo takole: Iz tvojega srca v tvojo glavo, iz tvoje glave v tvoje roke, iz tvojih rok v oči deklet, iz njihovih oči v njihova srca, iz njihovih src v njihova grla, iz njihovih grl v naša ušesa, iz naših ušes v naša srca. Hvala Barbari, Robiju in Janezu za to čestitko.

Torej se vsak zbor nauči brati svojega zborovodjo?

Ja, je pa različno, čemu daje zborovodja večjo težo.

Drugi alt na ekstra vaji.
Foto: Jana Jocič

Je pevcem v večjo pomoč, če zborovodja bolj aktivno dirigira, več pokaže ...?

Zborovodja mora pevcu pokazati ravno toliko, da lahko skladbo dobro izvede. Včasih je dovolj, da daš vzmah in nato čutiš glasbo skupaj z njimi do konca. Če zborovodja pokaže preveč stvari, ni v redu, ker potem pevci ne delajo s svojo glavo. Potrebujejo svoj prostor, v katerem lahko zaživijo. Če pokaže premalo, se lahko v svojem izvajanju izgubijo. Fino je, če čutijo vznemirjenost in varnost hkrati.

Veliko je odvisno od dela na vajah, od predhodne priprave?

Je, ampak tudi če smo na vajah naredile vse, kot je treba, še ni zagotovila, da bo tako tudi na odru. Ko prideš na oder, moraš vstopiti v zgodbo in zgodba se lahko zgodi. Energija, ki se začne pretakati med pevci in zborovodjem, naredi "muziko".

Je za zbor pomembno druženje zunaj vaj in nastopov?

Ljudje moramo znati sobivati. Pevci, ki so del zбора, morajo znati sobivati. Šmikle to "treniramo". Ni samo po sebi umevno, ampak je za to potreben trud vsake posebej. Dekleta so stara med 18 in 45 let. Kaj vse se nam v takšnem obdobju življenja dogaja,

Prvi sopran, kadar zborovodkinja dela brez podnapisov.
Foto: Jana Jocič

vemo, tista pri 18-ih precej drugače razmišlja od tiste pri 45-ih, da vseh vmes niti ne omenjam. In vendar se lahko druga od druge učimo. Dokler se bomo trudile sobivati druga z drugo, se smejati skupaj in druga drugi, bo super.

Kako ti uspe uglasiti življenje na Šmikle, ker tudi ti nisi samo Šmikla, ampak še mnogo drugega?

Izdelaš si urnik in po njem delaš, dokler lahko. V devetih letih dela s Šmiklami sem imela v nekem obdobju poleg obvezne službe še nekaj "spremljevalnih" aktivnosti. Vsak dan je bil popolnoma zapolnjen in v tistem obdobju sem na vaje prihajala nepripravljena. Velikokrat sem program spoznavala šele na vajah, skupaj s puncami. Morala sem poiskati in postaviti prioritete. Odločila sem se, kaj poleg obveznega dela bom še počela. Naredila sem nov urnik in ta trenutno deluje.

Tisto preobremenjeno obdobje te je verjetno tudi česa naučilo? Takrat si bila, če začnem z obveznim delom, učiteljica glasbe na OŠ Železniki, kjer si vodila dva otroška zbora in

mladinskega, poleg tega pa si vodila Šmikle in Cantemus, pela pri Aeternumu, poučevala na Ljudski univerzi v Škofji Loki in mogoče še kaj?

Stvari so se kar kopičile, nisem mogla reči ne. V vsaki dejavnosti sem našla izzive, vendar če je preveč, ti kar naenkrat zmanjka energije. Takrat se odločiš, koliko in katere dejavnosti boš peljal na kakovostno višjo raven. Predvsem pa sebi dovolil "živeti".

S Šmiklami kar veliko potujete in še bi rade. Kako ti uspe uskladiti tvoje redno delo glasbene pedagoginje na OŠ Železniki? Ima vodstvo posluh za vaše smeje cilje?

Zelo me veseli, ker se vodstvo naše šole zaveda, da je zborovstvo pomemben del naše vzgoje in kulture. Hvaležna sem kolektivu OŠ Železniki in ravnatelju g. Francu Rantu, ki me podpirajo pri delu s Šmiklami in se skupaj z nami veselijo našega razvoja in uspehov.

Ste Šmikle idealen zbor?

Idealen zbor je nekaj podobnega kot perfektna izvedba. Zbor je živ organizem, ki se spreminja, raste

Izlet v Rezijo. Foto: arhiv Grudnovih Šmikel

... skratka, živi. V zboru, v kakršnem želim sobivati, mora med sodelujočimi živeti neka "kemija". Pomembno je sobivanje in medsebojno sprejemanje. Ljudje smo si zelo različni in hkrati enaki; kot dan ni dnevu enak, se vsak dan začne z jutrom in konča z večerom ... in z vsakim dnevom se razvijamo in trudimo biti "dober človek". To delamo tudi Šmikle. Želimo delati. Smo idealen zbor.

Kaj potrebuje zborovodkinja za idealno delo z zborom?

Stalno glasovno uravnoteženo zasedbo, na razpolago učitelje vokalne tehnike in korepetitorje. Idealno bi bilo imeti ustrezen prostor za vaje in koncerte. Vpet moraš biti tudi v zborovsko dogajanje: da si zmožen organizirati koncert, da si povabljen na koncerte. Z dvigom kakovostne ravni pridejo tudi nove ideje, katerih uresničitev je največkrat pogojena z denarjem ...

Imate Šmikle tudi svoj moto?

"Šmikla, ker se cenim" (smeh). Moto je nastal že zelo kmalu, avtorica pa je po mojem Mihaela Tavčar. Smo vesela in ponosna družčina.

Od kdaj pa rek "Enkrat Šmikla, vedno Šmikla"?

Od kdaj točno, ne vem. V prvih šestih letih se je zasedba precej spreminjala, dekleta so prihajala, odhajala, se vračala. Vsaka posebej je k zasedbi nekaj doprinesla, tistim, ki so in še vztrajajo že daljši čas, je zasedba tudi marsikaj dala in ni nenavadno, da ti skupina pusti pečat: biti Šmikla. Kaj pomeni biti Šmikla, pa bolje povedo dekleta sama.

In menda imaš tudi ti svoj moto, ki se skriva v kratiki za glasbeno vzgojo, GLV?

Najdem se v Glasbi, Ljubezni in Veri (smeh).

Kaj pa vaš videz za na oder?

Od odštekanih žab do čudovitih šalov.

Pestro in enotno. Najprej moram priznati, da mene videz nikoli ni obremenjeval, zagotovo ne toliko kot moja mami. Pomembno je, kako se človek počuti, saj tako, kot se človek počuti, tudi zgleda. Kar pomeni: če se dobro počuti v razcapanih oblačilih, naj ima pa razcapana. Pred nekaj leti, ko smo si ogledovale fotografije, smo začele bolj razmišljati tudi o videzu, in ugotovile, da nam ne bi bilo všeč, če bi imele vse

Kreatorka Bedene prinese svilene šale. Foto: Jana Jocič

Gospe, ki občudujejo šale na Ohridu.
Foto: Jana Jocić

enake obleke. Hotele smo poudariti individualnost in povezanost. Tako je Jana Medževac stopila v stik z Minco Rihtaršič in Renato Bedene, mojo sošolko iz osnovne šole, ki sta potem kreirali in izdelali svilene šale, ki nas krasijo na nastopih. Kot zanimivost: takrat v Makedoniji so nas obstopile gospe in občudovale naše šale, imamo tudi fotografijo.

Kaj pa zborovodkinja in njen videz na nastopu? Dekolte do riti?

Enkrat sem bila res "kregana", ker sem imela prekratko krilo! Res je zborovodja tisti, ki zakriva, ki stoji na poti med pevcem in poslušalcem. In če zbo-

Na Ohridu – neopazna zborovodkinja.
Foto: Phil Lampron

rovodja poslušalčevo pozornost usmeri nase, naj bo to zaradi odvečnega mahanja ali vpadljive obleke, ni v redu.

Vodiš štiri zборе: dva otroška, mladinskega in ženskega. Ali gre za eno in isto vrsto dela?

Gre za eno in isto, pa vendar za povsem različen način dela. S tretješolci ne morem delati na enak način kot s Šmiklami, pa čeprav vsi enako radi klepetajo (smeh). Način dela z otroškim zborom se povsem razlikuje od dela z mladinskim zborom in od dela s Šmiklami. Kar pa mi je zelo všeč in je skupno vsem brez izjeme, je doživljanje, ki je enako pri vseh treh.

Otroški pevski zbor OŠ Železniki 2009/10. Foto: Jana Jocić

Pri otroških zborih je povsem neposredno, seveda pri tem skrbim, da izberem program, ki ga lahko neposredno doživljajo. Pri mladinskem se z doživljanjem in izraznostjo kar ubadamo. Puberteta dobi krila in jim je težko doživeto zapeti na primer Cigansko. Takrat se moramo dobro pogovoriti, kaj pomeni biti pevec v zboru, biti poustvarjalec neke zgodbe. Petje v zboru je čudovita priprava na življenje. Pri petju se znajdeš v veliko zgodbah in otroški in mladinski zbori so tisti, ki hočejo vedeti, jih zanima, kaj je vsebina skladb, sprašujejo. Imajo različne odzive, se tako spoznavajo in vidijo, da je različnost lahko tudi enakost. Šmikle niso prav nič drugačne. Resnično hočejo vedeti, kaj pojejo, kaj pomenijo določene zadeve. Sprašujejo z otroško radovednostjo. Sprašujejo se in iščejo odgovore.

Kaj je torej zborovsko petje?

Petje je ena svoboda, radost, je včasih tako, kot da bi odprl ventil ... Je psiho-fizična aktivnost, ki poveže telo in duha. Ko poješ, čutiš, doživljaš. Pri zborovskem petju pa gre še za kolektivnost. Zborovsko petje obstaja, odkar človek živi in dela v skupini. Gre za dejavnost, kjer hkrati rasteš sam v sebi in tudi

socialno, ker si v skupini, v kateri moraš sodelovati z drugimi pevci, torej moraš delovati sam s seboj in hkrati skupaj z drugimi. Pri zborovskem petju spoznavаш, da nas raznolikost bogati, ne ogroža.

Ali je to eden od razlogov, da imaš rada slovensko ljudsko pesem, v kateri se odraža raznolikost slovenskega prostora?

Sem domoljub, tega se zavedam že kar nekaj časa. Spomnim se, da smo morali pri pouku slovenščine v času osamosvajanja Slovenije, v začetku leta 1990, še pred plebiscitom, o katerem pa se je že govorilo, izdelati reklamni letak. In nalepila sem vremensko sliko, karto iz časopisa, in pripisala: "Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!" ter: "Plebiscit". Na to sem ponosna. Dokaz mi je, da so otroci, mladina izjemno sposobni dojemati okolico in dogajanje okrog njih, razmišljati, se izražati, delati ... Ne smemo jih podcenjevati. In iz tega narodoljubja, slovenceljubja imam izjemno rada slovensko ljudsko pesem, in tudi če se čustveno distanciram od nje, so to izjemne skladbe, ki nosijo v sebi ogromno bogastva. Naravne so, zrcalijo pokrajino, niso izumetničene, niso izsiljene, so odraz nekega čutenja, življenja. Saj ljudsko je ravno to, da se v

Mladinski pevski zbor OŠ Železniki 2010/11. Foto: arhiv OŠ Železniki

ljudski pesmi odraža narava, značilnost pokrajine in način, kako se ljudje tam izražajo, čutijo, doživljajo. Mejna območja od tamkajšnjih prebivalcev zahtevajo sobivanje. Ljudsko izročilo dokazuje, da smo ljudje del narave in nas poleg narodne identitete oblikuje tudi naravno okolje, torej moramo prisluhniti njej in tistim, ki z njo znajo živeti. Slovenija ima izjemen kotiček sveta, vso raznovrstnost imamo na dlani: in vsa je tudi v slovenskem ljudskem izročilu.

Je zborovodstvo umetnost ali obrt?

Ne sme biti obrt. Zborovodja se nauči tehnik, kako delati z zborom, kako pripraviti pevce ... Učiš se na vsakih vajah. Potem pa pride tisto "več": zborovodja mora poskrbeti, da se on in pevci ter poslušalci lahko vživijo, doživijo zgodbo skladbe, skladbo prenese skozi sebe navzven. Pravijo sicer, da slabe skladbe ni, da so slabi le izvajalci, s čimer se povsem ne strinjam, saj so nekatere skladbe vseeno bolj prepričljive kot druge. Zborovodja se mora zavedati, da je skladatelj, ko je pisal svojo umetnino, v njo dal vse svoje znanje in svoje čutenje. Gre za skladateljev izraz in tukaj nastopi umetnija, ki jo mora zborovodja poustvariti, oživiti, ne samo izvesti. Prav zato zborovstvo kot tudi katera koli druga dejavnost, ki ima nalogo oživljati, zato da doživimo, ne sme biti obrt ali bolje ne sme ostati pri obrti.

Kako zagotoviš, da si v stiku z dogajanjem, razvojem na področju zborovstva? Kako slediš trendom v delu z zborom?

Najlažje je slediti tako, da slišiš čim več stvari, ki se zgodijo. Slovenci imamo srečo, da je naša zborovska glasba na izredno visokem nivoju, ne sicer na tako visokem kot na primer v Estoniji ali v deželah Skandinavije, ampak še vedno na zelo visokem. Lahko se srečaš z našimi skladatelji ali zborovodji, ki so odlični na svojem področju in se od njih lahko veliko naučiš. Prej nisem omenila Martine Batič, ki je ena najboljših zborovodkinj na svetu, z njo sicer še nisem sodelovala, a se učim že s tem, ko imam možnost videti odlično zborovodkinjo, kako dela. Skratka, strokovnjakov s tega področja imamo na tem majh-

nem koščku sveta, v Sloveniji, izredno veliko.

Je težko priti v stik s temi velikimi umetniki na področju zborovske glasbe?

Ne, z vsemi, ki sem jih omenila, sem lahko prišla v stik.

Pa so to seminarji ali osebni stik?

Najboljši je osebni stik. Tudi seminarji so odlični. Zborovstvo na splošno, v svetovnem merilu, je izjemno dobro organizirana dejavnost. Na svetu veliko ljudi poje pri različnih pevskih zborih. Slovenija je glede na številčnost in kakovost svojevrsten fenomen. Menda smo po številu pevcev in številu kakovostnih zborov v samem vrhu. World Choir Association je organizacija, ki vsako leto organizira seminarje ter na dve leti svetovni simpozij po celem svetu. Priložnosti za izobraževanje zborovodij je dovolj.

Si že v otroštvu pela v zboru? Domnevam, da ravno dirigiraš ne od svojega petega leta, ali pa se motim?

Zbor in zborovsko petje zame nista obstajala do fakultete. V zboru nisem pela. Ne, ni res! Pela sem v prvem razredu, vendar se petja in zbora ne spomnim, spomnim se samo tega, da smo dobili indijančke, še bolj pa se spominjam tega, da nam je učiteljica naročila, da naj za nastop pridemo v belih majicah, a sem pozabila in sem prišla v rumeni. Ko smo se fotografirali, so bili vsi ostali v belih majicah, le jaz v ne čisto beli. In ta prvošolska izkušnja zbora na OŠ Cerklje je tudi moja edina. Osnovnošolska zborovska scena v mojem osnovnošolskem obdobju ni bila ravno bogata, vsaj v Cerkljah ne. Glasbenih pedagogov sploh nismo imeli oziroma je vsak, ki je prišel, prišel za pol leta ali pa še to ne. Tako da niti iz osnovne niti iz srednje šole nimam nobene prave zborovske izkušnje. Kot sem rekla prej, zborovstvo razumeš, ko ga doživiš.

Z zborovstvom po tem takem v otroštvu, v mladih letih nisi imela nobene zveze, imela pa si jo z glasbo.

Ja. Igrala sem klavir in rada ter veliko sem poslušala glasbo. Začela sem z Beatli, no in seveda Imela sva boben in lajno sem tudi zljajala, kolikor se je dalo. Za Beatle sem izvedela takrat, ko so leta 1980 ustrelili Johna Lennona. Moja starejša sestra Jana in sestrična Irena sta bili čisto paf, sploh nista prišli k sebi, bili sta čisto zaprepadeni in meni ni bilo jasno, kako sta lahko tako prizadeti zaradi smrti nekoga, ki z nami še v sorodu ni. Ko sem jih slišala tudi sama, so postali všeč tudi meni. Prej in bolj doživeto sem znala zaigrati Yesterday kot pa skladbe iz klavirske vadnice Po belih in črnih tipkah. Dobro se spomnim, da sem se včasih usedla za klavir tudi ponoči in preigrala celo noč ali pa vsaj nekaj ur. In moja draga družina se ni pritoževala kot tudi sosedje ne. Le enkrat se spominjam, da me je sosedja pri maši z nasmeškom vprašala: "A ponoč pa nis mogla spat?" No ... in zakaj omenjam Beatle: v tej glasbi, ki so jo ustvarjali John Lennon in ostali, je veliko polifonije. Spomnim se, da me je to najbolj privlačilo, kaseto sem vrtela naprej in nazaj, da bi slišala in znala zaigrati vsako linijo, melodijo, ki ni bila vodilna melodia. Ob tem sem se igranja klavirja učila v glasbeni šoli. Žal so se tudi učitelji klavirja takrat menjavali kot po tekočem traku. V nekem letu smo v glasbeni šoli zamenjali kar štiri učitelje. Skratka, kar se tiče formalne glasbene izobrazbe v osnovni in srednji šoli, nisem imela ravno idealnih pogojev. Žal. Te menjave, ta diskontinuiteta me je odvrnila od institucionalne vzgoje, ni me pa odvrnila od same glasbe.

Doma so podpirali tvojo glasbeno rast?

Pogled iz Nagličeve dnevne sobe.
Foto: arhiv družine Naglič

Ja. Pustili so mi živeti in omogočili, da razvijem svoje talente (smeh). Problem se je pojavil le pri izbiri med glasbeno šolo ali šolo smučanja v drugem razredu osnovne šole. Šola smučanja je predstavljala staršem prevelik finančni zalogaj, zato sem pristala v glasbeni šoli.

In da se boš poklicno ukvarjala z glasbo, se ne da razbrati iz tvoje izobraževalne poti, saj si po osnovni šoli šla na srednjo ekonomsko?

Možnost glasbenega izobraževanja po takšni osnovnošolski izkušnji ni prišla ne meni ne mojim staršem niti na misel. Kljub temu da imamo izjemno veliko glasbenega posluha, nihče ni pevec niti glasbenik. Še najbolj glasbeno aktiven je trenutno moj oče, ki vsak teden pritrkava na Šmarni gori. Skratka, poklic glasbenika se takrat ni zdel možen, življenjski.

Kaj je bil tisti ključni trenutek ali dogodek, ki te je usmeril na glasbeno pot?

V srednji šoli sem bila glasbeno ves čas dejavna; sodelovala sem pri različnih kulturnih prireditvah pa tudi med prijatelji sem imela veliko glasbenih navdušencev. Ob pripravah za maturo smo se odločali tudi, kako in kaj naprej. Spomnim se, da me v študij glasbe niso usmerili niti starši niti šola, ampak sem med razpisi, oziroma možnostmi, ki sem jih imela za nadaljnji študij, videla razpis študija glasbena pedagogika. Ja, še to: k temu me je spodbudilo tudi dejstvo, da sem zadnja dva letnika v srednji šoli pridobivala prve izkušnje z učiteljskim poklicem; učila sem otroke igrati klavir, kar tako, po svoje.

500-let stara spodnjebrniška cerkev in koruza (asociacija na Mihaelin zapis). Foto: Jana Jocif

S staršema
po razglasitvi
rezultatov
v Mariboru.
Foto: Jana Jocič

In potem si morala narediti še sprejemne izpite?

Ja, na srečo so za vpis na študij smeri glasbena pedagogika pričakovali od kandidatov čisto določeno znanje, brez spričeval, certifikatov. Edini predpogoj je bil uspešno opravljena matura.

Pa si vedela, kaj te čaka na sprejemnem izpitu?

Sem. Na informativnem dnevu so nam povedali vse zahteve. Potem sem se sama in s pomočjo Markunove Andreje, ki je takrat ravno z odliko zaključila srednjo glasbeno šolo iz klavirja, pripravila na sprejemni izpit. Sprejemni izpit je bil sestavljen iz več delov: najprej test iz solfeggia (branje glasbe iz notnega zapisa in zapis glasbe ob predhodnem izvajanju ritmično-melodičnih vzorcev), test iz osnovnega teoretičnega glasbenega znanja, zapeti sem morala pesem in se ob tem spremljati z igranjem na klavir ter program, ki je bil določen za klavir (lestvice, akordi, etude, skladbe iz različnih glasbenih obdobji in skladba slovenskega skladatelja). Prijavila sem se in ...

Vse naštetu si se uspela naučiti v času od informativnega dneva, ki je bil enkrat februarja, do julija, ko je bil sprejemni izpit?

Ne. Takoj po opravljeni maturi sem hotela opraviti še s pripravnostvom in tako uradno zaključiti srednje ekonomsko izobraževanje. Pripravnostvo sem opravila pri priznani računovodkinji v Škofji Loki, ki je, hvala bogu, razumela moje težnje, da v življenju nameravam početi nekaj drugega in da bom pač pol leta pri njej delala, da opravi pripravnostvo, ter nato odšla v povsem drugo sfero. Lahko me je razumela, bila je širok in odprt človek ter ljubiteljica glasbe. Zahtevano delo sem pri njej opravila in se hkrati tudi pripravljala na sprejemni izpit.

Ob tem moram povedati, kako sem enkrat po "službeni dolžnosti" parkirala avto pred nekim podjetjem v Veštru in pogledala cesto, ki vijuga po polju in se skriva za ovinkom. Popolnoma jasno se spomnim, kako sem gledala cesto in si mislila: kako skrivnostna pot, kam neki pelje ta pot? (Smeh.)

Kako to, da si izbrala mariborsko pedagoško fakulteto in ne ljubljanske glasbene akademije?

Prijavila sem se pravzaprav na obe, ker pred opravljanjem sprejemnih izpitov ne veš, kje boš sprejet. V Mariboru so bili sprejemni izpiti en dan prej kot v Ljubljani. In ko smo čakali na "svoj trenutek", je bilo vzdušje v Mariboru naravnost čudovito: kandidati smo bili nabrani z vseh koncev Slovenije, med nami

ni bilo nobenega pregovornega rivalstva. Zaprli smo se v neko učilnico, t. i. "šok sobo za sprejemne", skupaj vadili ter razbili vso tremo, preden smo drug za drugim šli na sprejemni izpit. Že takoj so nam povedali, kdo je sprejet, kdo mora še kaj postoriti in se vrniti, če želi na jesenski rok. Zaradi te pozitivne izkušnje sem se odločila, da v Ljubljano sploh ne grem. Nikdar mi ni bilo žal, da sem se tako odločila. V času študija smo občutke teh prvih stikov samo še poglobili in nadgradili. Danes imam prave prijatelje, ki delujejo na vseh koncih Slovenije, na različnih glasbenih področjih.

Kakšni so tvoji spomini na pedagoško fakulteto v Mariboru?

Tam so se zgodile stvari, ki so me pahnile v zborovsko glasbo. Prej sem pozabila omeniti, da sem v času pred študijem veliko in zelo pozorno opazovala različna dogajanja v zvezi z glasbo in sem med drugim velikokrat gledala TV oddajo Jazz na ekranu pa tudi razne koncerte, občudovala sem Dannyja Kaya, ki je dirigiral z muholovcem (smeh). Nasploh so me zanimali koncerti in oddaje, ki so natančno pokazali delo dirigenta. Spomnim se, da sem posnela koncert, ki ga je dirigiral Claudio Abbado, in ga prevrtela ter pregledala naprej in nazaj. Tudi od-

daj o Rubinsteinu nisem smela zamuditi. In kaj se je zgodilo v Mariboru? Znašla sem se med ljudmi, ki so se intenzivno ukvarjali z glasbo, tako študentje kot profesorji. Ko sedaj gledam na ta čas, se zdi, kot bi živeli v nekakšni glasbenoustvarjalni komunizaciji: vsak zase, pa vendar skupaj.

Kaj te je premaknilo v zborovstvo?

Na akademiji je bil to obvezni predmet, saj se od glasbenega pedagoga pričakuje, da bo vodil pevske zборе. In prav z vidika zborovstva je bila izbira pedagoške fakultete v Mariboru zame prava izbira. V Mariboru oziroma na Štajerskem so dajali, najbrž tudi po zaslugi zborovodje in učitelja Branka Rajštra, žal že pokojnega, velik poudarek vodenju otroških in mladinskih zborov. On je tudi eden tistih, ki je začel z Mariborskim mladinskim zborom, v katerem je rasla in iz njega izšla tudi Karmina Šilec. Ta je po študiju v Zagrebu kasneje nadaljevala pot Mariborskega mladinskega zbora in ga oblikovala v zbor Carmina Slovenica. Branka Rajštra poznam po pripovedovanju tamkajšnjih učiteljev in je bil eden tistih mož, ki je res skrbel za učitelje in učiteljice v osnovnih šolah, da so bili zborovsko in zborovodsko dobro izobraženi. In zdelo se je samo po sebi umevno, da pedagoška fakulteta, ki vzgaja glasbene

Samo Ivačič, prijatelj, baritonist, profesor solo petja in avtor številnih priredb, ki smo jih Šmikle prepevale na enem izmed koncertov v Železnikih. Zraven sva njegova hči Veronika Ivačič in Veronikina botra. Foto: Jana Jocič

pedagoge, pomemben del študija nameni zborovstvu in zborovodstvu. Imel si možnost delovati kot pevec in kot dirigent in tako učinkovito spoznati obe vlogi. Najbrž je bilo podobno tudi v Ljubljani, a vendar tako velikega poudarka na zborovstvu, kolikor vem, v tistih letih tam ni bilo. Danes dajem velik pomen uram študija, ki smo jih imeli z dirigentom Jožetom Fürstom. Jože Fürst je bil nekdanji zborovodja APZ Tone Tomšič, vodil je komorni zbor Canticum v Mariboru ter je še danes žirant na zborovskih tekmovanjih, predvsem pa zborovodja in profesor s prepoznavno zborovodsko tehniko.

Pa vendar svojega diplomskega dela nisi posvetila niti zborovstvu niti zborovodstvu?

Ena od možnosti diplomske naloge je bila delo z zborom, v kateri si najprej analiziral skladbe, potem pa jih postavil na oder. Jaz svojega zbora takrat nisem imela, pela sem v dveh, s katerima bi takšno diplomsko delo lahko pripravila, vendar me je takrat bolj zanimal zlati rez. O zlatem rezu sem prvič slišala pri urah kompozicije. To razmerje, ki ga poznamo predvsem iz arhitekture, je name naredilo tako velik vtis, da sem začela brskati po gradivih in iskati različne povezave z njim. Spoznala sem, da je zlati rez eno tako "življenjsko razmerje". Privlačijo me stvari, ki so na prvi pogled enostavne, pa vendar večplastne in prepletene z vsemi mogočimi področji.

In ti ni žal, da si se odločila za zlati rez?

Ne, sploh ne. Med študijem sem odkrila kopicu zanimivosti, povezanih z zlatim rezom: da ga najdemo vsepovsod: v naravi, arhitekturi, umetnosti ... Gre za filozofijo, za Platonovo pojmovanje estetike, ki je vplivalo na zahodnoevropsko miselnost in umetnost. Enako, kot je Platon razmišljal o "Velikem Ureditelju", ki je razvrstil vesolje tako usklajeno glede na že obstoječo, večno paradigmo, arhetip ali idejo; tak je tudi platonski, kasneje neoplatonski pogled na umetnost. Torej, ko umetnik ustvarja umetnost, se ozira na že obstoječ sistem razmerij kot na uglašeno kompozicijo, ki ji vlada "dinamična simetrija", ustrežna prostoru glasbene ritmičnosti v času. Ali so se tega zavedali

ali ne, Bachove, Mozartove, Debussyjeve, Bartokove skladbe in skladbe še mnogih drugih razkrivajo to razmerje. Intervali, glasbila, glasbena oblikovanost, vse so del razmerja, ki mu pravimo "zlati rez".

Ali bi dober zborovodja moral imeti dolg staž zborovskega pevca ali petje v zboru nima neposredne povezave z vodenjem zbora?

Pevski staž zborovodju zelo pomaga pri razumevanju pevca. Pevci niso stroji, so svojeglave osebnosti, s ka-

Profesor Jože Fürst podeljuje posebno priznanje za izvedbo sodobne slovenske skladbe na Naši pesmi 2010 Grudnovim Šmiklam. Foto: Jana Jocif

Od septembra do decembra 2008 je prevzela tudi dirigentsko vlogo. Foto: Jana Jocif

terimi soustvarjaš. Če si pevec-zborovodja, lahko opazuješ drugega zborovodjo pri delu in se ob tem veliko naučiš. Ko sem bila zborovodkinja in pevka, trenutno sem v nekakšni kratki pevski pavzi, sem lahko opazovala, kako je meni znane situacije reševal drug zborovodja. Kaj lahko naredim drugače, česa ne smem storiti in podobno. Takšne izkušnje te bogatijo. Veliko sem se naučila pri Sebastjanu Vrhovniku in zelo sem hvaležna Acu Biščeviću, izvrstnemu zborovodju in glasbeniku, ki Šmiklam in meni vedno rad priskoči na pomoč. Ob tem sem se spomnila še ene bogate izkušnje, ko sem na dve vaji pred odhodom na tekmovanje v Talin povabila Stojana Kureta, profesorja diriganja na konservatoriju v Trstu. Takrat sem imela priložnost delati s Šmiklami pod nekakšnim "nadzorstvom". Takoj sem dobila odgovor na "zakaj" in "kako".

Kaj določa tvoj glasbeni okus?

Nisem glasbenica klasične glasbene vzgoje. Imela sem celo vrsto učiteljev, nobene kontinuitete. Doma nisem bila deležna kakšne glasbene vzgoje, imela pa sem vso ljubezen in podporo domačih: oče je zadnjih nekaj let pritrkoval, prej je bilo njegovo najbolj glasbeno dejanje to, da je šel na koncert Beethovenov v Kölnu (morda tudi od tod moje navdušenje

nad Beatli), a tam ni nič slišal, ker so bili poslušalci glasnejši od skupine. Zato je naslednji dan kupil ploščo, da je vsaj vedel, kaj naj bi slišal. Mami včasih reče, da je bila z glasbo najbolj povezana takrat, ko je stregla Slakom in Fantom s Praprotna na veselici pred domačo gostilno v Trbojah. Ima dobro razvit glasbeni posluš in vse večkrat tudi kaj zapoje. Tudi Jana, moja sestra, je imela dobro razvit glasbeni posluš, rada pa je sledila popularnim uspešnicam in jih prepevala. Če grem bolj nazaj po družinskem drevesu, pa je bil moj stari oče (po očetovi strani) bobnar in trobentar v pihalnem orkestru in Staruška (stara mama po mamini strani) je znala peti in igrati na kitaro. Pri njej me je najbolj navdušilo večglasje, ki sem ga slišala, kadar so se pele ljudske pesmi, in mi je žal, da jih nisem posnela. Staruška je vedno poiskala in zapela linijo, ki je ni pel nihče. V tem domačem okolju sem bila "izpostavljena" predvsem ljudski, popularni in narodnozabavni glasbi.

In kaj rada poslušas? Poleg Šmikel.

Celo osnovno šolo sem poslušala glasbo skupin The Beatles, Queen, Doors, Pink Floyd, Metalica, kasneje skupin Emerson Lake & Palmer, The Eagles ..., vse mogoče, velikokrat tudi odvisno od tega, kaj so po-

Marjeta se je škofjeloškemu komornemu zboru Aeternum pridružila jeseni 2007. Foto: Janez Jocif

znali moji vrstniki. Zanimivo je bilo, da ko sem izvedela za kakšen nov bend in smo s sovrstniki poslušali albume v celoti, so mi bile pogosto bolj všeč manj znane, manj poslušane skladbe kot pa tiste, ki so bile splošni hiti. Veliko odkritje še v času osnovne šole sta bila zame Scott Joplin in George Gershwin. To je bil čas, ko smo Slovenci hodili po nakupih v sosednjo Avstrijo. Takrat sem si, velikopotezno, kupila note za Rapsodijo v modrem, tako sem dognala posamezne teme, malo iz not, malo iz posnetkov. Veliko sem poslušala, od kaset, ki sem si jih posnela, do LP plošč, vse bolj so nam bile dostopne tudi zgoščenke ... in ker sem občasno v restavraciji svoje tete igrala klavir in tako zaslužila tudi nekaj "svojega" denarja, sem vsega porabila za glasbo. Spomnim se, da sem lahko ure in ure preživela v prodajalnah s ploščami, seveda s slušalkami na glavi in polno košaro različnih plošč. Hodila sem po glasbenih trgovinah in našla oddelek s "klasično" glasbo ter jazzom. Od takrat se v moji "ploščarni" najde marsikaj, od Bacha do Šostakoviča, od Abbe do Franka Zappe, od All Cappone štrajh tria do Mie Žnidarič. V prvem letniku pedagoške fakultete so poskrbeli za vse nas, ki smo bili "glasbeno institucionalno podhranjeni". V prvih treh mesecih smo morali opraviti kolokvije iz več sto glasbenih primerov od srednjega veka do danes in v pol leta ponoviti vse srednješolske knjige o glasbeni in umetnostni vzgoji, da smo si ustvarili uporabno "klasično bazo". In znotraj teh posameznih odlomkov so bili tudi Bachovi, Šostakovičevi in Beethovnovi (kupila sem si tudi dirigentske partiture nekaterih simfonij in skladb omenjenih skladateljev, tako, za vsak slučaj). Potem je bila diploma in je bil Bartok ... pa Debussy ... Vseskozi sledim različnim glasbenim dogodkom, hodim na koncerte vseh mogočih glasbenih stilov in zvrsti. Poslušam veliko in večkrat. Doživljam vsebino v skladbah različnih glasbenih stilov in zvrsti. Rada poslušam glasbo, ki me prevzame in nagovori.

Ko si omenila Rhapsody in Blue, sem se spomnila, da si nekoč pripovedovala o svojem prvem klavirskem koncertu, ki si ga imela na gradu Kieselstein.

Ojoj. Res je bil prvi, tudi edini (smeh) pa še klavirski ne, ampak pianistični (smeh). V dvorani so imeli takrat samo pianino. Kar ne morem verjeti, da mi je takrat, nekoč sredi srednje šole, padlo na pamet, da organiziram in izvedem svoj koncert. Res sem bila v tistem času aktivna pri srednješolskih kulturnih dogodkih. Koncert je bil odlično obiskan: takratni hišnik je dejal, da že dolgo niso imeli tako obiskane-ga kulturnega dogodka. O programu in mojih različicah izvedenih skladb pa največ pove izjava Branke Potočnik, takrat še študentke glasbene pedagogike, da takšne Rapsodije v modrem še ni slišala (smeh). Je pa moja korajžna poteza spodbudila teto Francko, likovno pedagoginjo, da je pol leta kasneje pripravila svojo prvo slikarsko razstavo.

Se ta hip veseliš kakšnega glasbenega dogodka?

Zagotovo bom šla poslušat Christino Thaler v baročni operi Dido in Enej, ki bo na gradu Zemono. Uživam na koncertih, v glasbi v živo. Sem pa zahtevna, pričakujem, da profesionalni glasbeniki izvedejo glasbo, kot je treba, virtuosno in prepričljivo. Vsekakor vem iz izkušenj, da to ni lahko.

Imate Grudnove Šmikle v načrtu posneti kakšno zgoščenko?

Da. In srčno upam, da nam uspe. Želim, kljub temu da vsem Šmiklam sakralna glasba ni po godu in je to predvsem moja želja, da sakralni program posnamemo. Šmikle znamo sakralni program izjemno začititi. To smo dokazale tudi v Talinu, kjer smo pele Čopijevo Ave Marijo. Zdi se mi, da smo zaradi nje zmagale, zares smo jo zmolile. Zavedam se, da je posneti takšno doživetje težko, morda celo nemogoče, ampak bomo poizkusile. Potem želim, da bi posnele še slovenski ljudski in slovenski umetni program, za cukereček pa še božične, ki smo jih prepevale že nekaj sezon: Missonove, Habetove priredbe ... Tudi zato, ker so nas že spraševali po "naših" zgoščenkah. Bo kar zalogaj, vendar se mi zdi vredno truda, če ne zaradi drugega, pa nam v veselje in spomin.

Sodelovale ste tudi na RTV Slovenija?

Posneli smo že, a še ni bilo na sporedu. Predvidoma naj bi bilo na sporedu jeseni. Gre za oddajo Muzikajeto, v katero nas je povabil urednik, gospod Bitenc. Na snemanju je bilo zelo sproščeno in še vedno piha iz tiste luknje – tisti, ki gledajo oddajo, bodo vedeli, o čem govorim. Z Gojmirom Lešnjakom je bilo zabavno sodelovati. Bile smo pa tudi na TV3, posnetek proslave ob slovenskem kulturnem prazniku v parlamentu. Aja, saj res, tudi POP TV smo gostile v glasbeni učilnici naše šole. Prispevek o slovenskem zborovstvu ste morda zasledili v oddaji Preverjeno, na sporedu je bila lanskega novembra.

Kako je bilo doživeti parlament?

Gospa Potrata je bila o nas dobro obveščena in nas je res zelo izčrpno predstavila. Povabila nas je, ker nas je slišala na zaključnem koncertu v Mariboru. A smo bile malo razočarane, ker nismo nastopile prav v dvorani slovenskega parlamenta, ampak le v preddverju. Bil pa je simpatičen nastop, dobro smo se počutile.

Kaj delaš v svojem prostem času?

Zbor dandanes ni prostočasna dejavnost. Vsak pevec je pomemben člen in program lahko sestavim le na zasedbo, ki jo imam, kar od pevca zahteva veliko odgovornosti. Tako da zbor ni aktivnost v prostem času. Rada sem aktivna zunaj, športno: pozimi smučam in poleti morje, hodim v hribe, tečem, igram squash; da imam ali da si vzamem čas samo zase, da sem z ljudmi, ki jih imam rada, in tudi to, da popolnoma nič ne delam, včasih dobro de.

Kaj pa knjige?

Rada berem, a med letom težko najdem čas zanje. Če vzamem v roke knjigo, jo bom brala, dokler je ne preberem, to pa v delu leta z več obveznostmi ne gre. Če bom med letom imela na izbiro branje in izlet v hrib, bom šla v hrib. Se pa skozi leto nabere cela vrsta zgodb, ki jih prebiram v poletnih mesecih. Strokovno literaturo in dnevno časopisje vse večkrat poiščem na internetu.

Studijsko snemanje na RTV Slovenija. Foto: Jana Jocif

Snemanje oddaje *Muzikajeto*. Foto: Jana Jocif

Mihaela pri snemanju intervjua za prispevek o zborovstvu za POP TV. Foto: Jana Jocif

Šmikle v državnem zboru 7. februarja 2011. Foto: arhiv Grudnovih Šmikel

Za kaj ti časa zmanjka?

Kako je že s tem? Časa je dovolj, odvisno je le od tega, za katero stvar si ga vzamem. Srce mi bije bolj počasi in bom še dolgo živela (smeh), bo že še čas za vse.

Dragi spomini?

Potovanja in čas, ki sem jih preživela skupaj s svojo sestro.

Kako vidiš Šmikle v prihodnosti?

Imam idejo, ki so jo bile tudi Šmikle vesele: enkrat bi rade naredile, ob pomoči pevcev (smeh), program za mešani zbor. Prej nas čaka še nekaj obveznosti: najprej Oglej, nato Jesenske serenade, ki jih organizirata Glasbena mladina in RTV Slovenija: pet različnih izvajalcev, pet različnih koncertov, na petih različnih krajih: Ajdovščina, Ljubljana, Preska, Jesenice in Dravograd. Potem snemanje. Programsko bomo peljale naprej to, kar imamo, in kakšno malenkost zraven. Zelo nam diši, da bi spet kam šle. Tudi mariborsko Našo pesem imamo še v načrtu. Saj res, tu je še jesensko sodelovanje s Cantemusom, zborom iz Kamnika. Koledar dogodkov

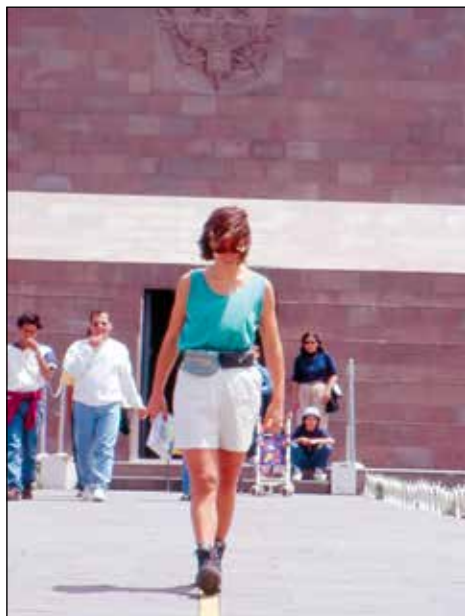
imamo precej zapolnjen, tako da se ga ne bi sramoval niti profesionalni zbor.

Kakšen nasvet bi dala nekemu, ki bi se odločil, da vstopi v zborovodske vode?

V prvi vrsti vedeti in se veseliti, da se iz vaje v vajo lahko nekaj novega naučiš. Torej, ko dobiš povratne informacije o svojem delu, jih ne smeš vzeti kot kritiko, ampak kot pomoč. Rad moraš imeti delo z ljudmi, zbor je živa skupina. Zborovodja amaterskega zbora mora priti na vaje, zavedajoč se, da je tam zato, da pevcem nekaj da. Vedeti, da tisti, ki so na vaji, niso odgovorni za tiste, ki jih ni. Zavedati se, da pevci pridejo na vajo iz zelo različnih situacij, z različno "polnimi" glavami, dober zborovodja bo znal z dobro energijo pevce sprostiti, jih spodbuditi k delu in po vaji bodo zadovoljni vsi. Pevci včasih klepetajo, Šmikle ogromno klepetajo, to pomeni predvsem to, da jih nisem dovolj zaposlila in tudi to je včasih prav. Če se pevec dobro počuti, če zborovodja ve, kaj hoče, bo tudi pevec vedel, kdaj gre zares in kdaj ne. To, da se zbor med vajami smeji, je zelo dobrodošlo, je prav. Zbor je skupinska terapija, ki je še kako dobrodošla v naših življenjih.

Novoletni spust s Kredarice. Foto: Veronika Benedičič

Stik z ekvatorjem. Foto: arhiv družine Naglič

"Vse sva se zmenila." V pogovoru z mrožem na Galapaških otokih. Foto: arhiv družine Naglič

S sestro Jano na Slemenu. Foto: arhiv družine Naglič

Najodmevnejši uspehi

V NOVEMBRU 2008 SO SE UDELEŽILE REGIJSKEGA SREČANJA SOZVOČENJA 2008 IN SI S PRVO NAGRADO PRISLUŽILE:

- nastop 13. decembra v Slovenski filharmoniji v Ljubljani skupaj s petimi izbranimi zbori iz vse Slovenije,
- arhivsko snemanje na Radiu Slovenija,
- brezplačne vstopnice za otvoritveni koncert 10. mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor 2009, ki je bil 17. aprila 2009,

Nastop v Slovenski filharmoniji v Ljubljani.

- udeležbo zborovodje v skupini šestih slovenskih zborovodij, ki bo na otvoritvenem koncertu 10. mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor 2009 izbrala zbor, ki je pripravil najbolj izviren koncept in prepričljiv nastop.

Priznanje s Sozvočenj 2008.

V AVGUSTU 2009 SO SE UDELEŽILE MEDNARODNEGA TEKMOVANJA V OHRIDU, KJER SO SE Z ODLIČNIMI NASTOPI V TREH KATEGORIJAH UVRSTILE NA TEKMOVANJE ZA VELIKO NAGRADO IN JO TUDI OSVOJILE.

Priznanje z Ohrida.

Nastop na Ohridu.
Foto: Phil Lampron

NOVEMBRA 2009 SO SI V ŠKOFJI LOKI NA REGIJSKEM TEKMovanJU ODRASLIH PEVSKIH ZBOROV IN MALIH PEVSKIH SKUPIN PRIPELE ZLATO PRIZNANJE Z ODLIKO IN SI TAKO ŽE PRISKRBELE VSTOPNICO ZA NAŠO PESEM, KI JE BILA APRILA 2010 V MARIBORU. POLEG TEGA SO PREJELE POSEBNO PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠO IZVEDBO SLOVENSKE LJUDSKE, POSEBNO PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠO IZVEDBO SKLADBE, NAPISANE V 19. STOLETJU, IN POSEBNO PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠI ZBOR TEKMovanJA.

Posebno priznanje za najboljši ženski zbor tekmovanja. Zlato priznanje z odliko za doseženih 90 točk.

Posebno priznanje za najboljšo izvedbo skladbe, napisane v 19. stoletju. Posebno priznanje za najboljšo izvedbo skladbe slovenske ljudske pesmi.

LETA 2010 SO NA SLOVENSKEM ZBOROVSKEM TEKMOVANJU NAŠA PESEM V MARIBORU OSVOJILE ZLATO PLAKETO IN POSEBNO PRIZNANJE TER NAGRADO ZA IZVEDBO SODOBNE SLOVENSKE SKLADBE, NAPISANE PO LETU 1980.

Zlata plaketa z 21. slovenskega zborovskega tekmovanja Naša pesem v Mariboru.
Foto: Jana Jocif

Nastop na Naši pesmi. Foto: Janez Eržen

APRILA 2011 SO SE UDELEŽILE 12. MEDNARODNEGA ZBOROVSKEGA TEKMOVANJA V TALINU V ESTONIJI IN PREJELE PRVO NAGRADO V KATEGORIJI SODOBNA GLASBA IN DRUGO NAGRADO V KATEGORIJI ŽENSKI ZBORI. PREJELE SO TUDI NAJVIŠJE ŠTEVILO TOČK MED VSEMI ZBORI TEKMOVANJA.

Priznanja iz Talina. Foto: Jana Jocif

Veselo presenečenje v Talinu. Foto: Jana Jocif